

Történelem

A tantárgy versenyében az alább leírtakon túl az *1. pontban* foglaltakat is figyelembe kell venni. A verseny egy kategóriában és három fordulóban zajlik. A versenyzőknek a második forduló második részében pályamunkát kell beadniuk az alábbiakban megadott témák közül egyet kiválasztva.

A pályamunka **jeligés**. A versenyző által jeligeként választott – maximum 8 karakterből álló, minden esetben betűkarakterrel kezdődő – kifejezést rá kell írni a pályamunkára, de ezen kívül **semmilyen más jelzést** (nevet, iskolai bélyegzőt stb.) nem lehet rajta feltüntetni. A jeligét is úgy kell megválasztani, hogy az ne utaljon a versenyző személyére.

Minden pályamunkához egy kisméretű (C6-os) lezárt borítékban kell elhelyezni a versenyző adataival megfelelően kitöltött **5. sz. mellékletet** (Adatlap pályamunkához). Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az adatközléshez kötelező az **5. sz. melléklet** használata! Kívül a borítékon kizárólag a jelige szerepelhet.

A versenyzőknek a jeligével ellátott pályamunkát és a jeligés borítékot – a felterjesztési határidő figyelembe vételével – át kell adniuk az iskola igazgatójának.

A pályamunkákat a jeligés borítékkal együtt postázásra (kézbesítésre) alkalmas módon becsomagolva az iskola igazgatójának kell továbbítani az Oktatási Hivatalba a megjelölt határidőig. A csomagoláson az iskola hosszú bélyegzőjén és a címzésen kívül csak a következőket kell feltüntetni: "*OKTV történelem pályamunka/pályamunkák*".

Csak azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell felterjeszteni az Oktatási Hivatalba, akiknek a második fordulóbeli dolgozata elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot.

A pályamunka elkészítésének szabályai:

- A pályamunka terjedelme – az ábrák, az aláírások, az irodalomjegyzék, a tartalomjegyzék leszámításával – 20-30 gépelt oldal lehet (12-es betűnagyság, 1,5-es sortávolság, 2,5cm margó). A megadottnál kisebb vagy nagyobb terjedelmű pályamunkákat a versenybizottság nem értékeli.
- A versenyzők törekedjenek a megfelelő stílusra és helyesírásra, mert a versenybizottság ezt is figyelembe veszi az értékeléskor.
- Az idézetek, ábrák, irodalmi hivatkozások stb. forrásait a tudományos munkákban szokásos módon kell megjelölni. A forrásjegyzék hiánya esetén a pályamunkát a versenybizottság nem értékeli.
- A pályamunkát nem szükséges beköttetni, kerülni kell a költséges, díszes megjelenítést.
- A pályamunka kizárólag a versenyző önálló munkája lehet. Amennyiben a versenybizottság ennek ellenkezőjét állapítja meg, a versenyzőt kizárja a verseny résztvevői közül.

A verseny anyaga

Első forduló

- Írásbeli (időtartam 180 perc, az elérhető pontszám 100 pont).

- Feladatlap, amelynek 70%-a a kétszintű érettségi vizsga követelményeire épül (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 1790-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 1920-ig kaphatnak feladatokat), 30%-a pedig a választott pályázati témával foglalkozik. Az utóbbi 30%-ra vonatkozóan a felkészüléshez szükséges szakirodalom a pályamunkák témáinál olvasható.

A feladatok megoldásához semmilyen segédeszköz nem használható.

Második forduló

Első rész

- Írásbeli (időtartam 240 perc, elérhető pontszám 60 pont).
 - Feladatlap, amely szintén a kétszintű érettségi követelményeire épülő, a magyar és az egyetemes történelem alapvető összefüggéseire vonatkozó, kb. négy esszékérdésből áll (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 476-tól 1867-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 476-tól 1945-ig kaphatnak feladatokat).

Második rész

- A pályamunka értékelése (elérhető pontszám 80 pont).
 - A versenybizottság az értékelésekor a következő szempontokat veszi figyelembe: a pályamunka tartalma, felépítése, anyaggazdagsága, anyagkezelése, a megírás módja valamint a formai követelmények teljesítése.

A pályamunkák témái:

1. Lengyel – magyar politikai és kulturális kapcsolatok a 14 – 16. században

A Lengyel és a Magyar Királyságot történelme során sokrétű kapcsolatok fűzték egymáshoz. 1335-ben három ország uralkodója találkozott Visegrádon. A két ország uralkodóit rokon szálak fűzték össze. Többször ült ugyanaz a személy a két királyság trónján: Nagy Lajos (1370 – 1382), I. (Lengyelországban III.) Ulászló (1440 – 1444). Báthory István erdélyi fejedelem 1576-ban lett Lengyelország királya, Litvánia Nagyfejedelme. A lengyel történelem fontos eseményei fűződnek a nevéhez. Ő emelte egyetemi rangra 1578-ban a jezsuiták vilniusi (vilnai) akadémiáját. A középkorban és a kora-újkorban intenzív gazdasági kapcsolatok kötötték össze a két országot. Krakkó városa 1306-ban kapott árumegállító jogot, aminek révén a magyarországi réz északi kereskedelmét, szállítását monopolizálta. Az akkori Magyar Királyság városainak polgárai közül többen telepedtek le lengyel földön, krakkói polgárok kereskedtek Lőcse, Kassa, Buda, Szeged polgáraival. Magyar és lengyel nemesi családok házasodtak össze. Lengyelek játszottak fontos szerepet a Magyar Királyságban (pl. Zsigmond király egyik legfontosabb embere Stibor lett), magyarországiakból váltak lengyel nemesek (pl. Aba Amadé fiainak utódai).

Páratlanul gazdagok a magyar – lengyel kulturális kapcsolatok is. Vitéz János szoros kapcsolatot tartott fent a szomszéd ország humanistáival. Mátyás csillagásza, Buda plébánosa, Martin Bylica Olkusz városából származott. 1400-tól kezdve a 16. század közepéig magyarországi diákok ezrei tanultak a Krakkói Egyetemen. A városban a

magyar tanulók számára Bursát alapítottak, ahol egyetemi előadásokat is tartottak. Magyar szerzők műveit nyomtatták Krakkóban.

A versenybizottság nem azt várja, hogy a páratlanul sokrétű kapcsolatoknak egészét dolgozza fel a pályázó. Elég, ha ennek a kapcsolatrendszernek egy-egy részletét foglalja össze minél alaposabban, saját kutatások alapján a dolgot. Ilyen lehet például egy – egy személy életrajza, egy-egy helység kapcsolatai lengyelországi településsel, a művelődési kapcsolatok egy-egy részlete stb.

Szakirodalom:

- Kelényi Borbála: Magyarországi diákok mindennapjai a középkori Krakkói Egyetemen.
In: Draskóczy István, Varga Júlia, Zsidi Vilmos (szerk.): Universitas – Historia: Tanulmányok a 70 éves Szögi László tiszteletére. Budapest: Magyar Levéltárosok Egyesülete, 2018. 81-104. oldal (Magyar Levéltárosok Egyesülete kiadványai 16.)
http://real.mtak.hu/90378/1/KelenyiB_SZL_Emlekkonyv-a.pdf
- Horn Ildikó: Báthory István uralkodói portréja
In: Horn Ildikó: Portré és imázs – Politikai propaganda és reprezentáció a kora újkorban. Budapest, 2008. 363-400. oldal
www.academia.edu/8664996

2. Nőnevelés és nőoktatás a 19. században

A hosszú 19. század elején az elemi iskolákban még együtt folyt a fiúk és lányok oktatása, de a különböző tanügyi rendeletekben és tervezetekben már megfogalmazódott a külön történő nevelés igénye. A társadalmi emancipációs folyamatokkal, illetve a nők fokozott közéleti szerepvállalásával együtt egyre több tervezet született a nők közép- és felsőszintű oktatására, megalakultak az első önálló nőnevelő intézetek, az 1850-es években pedig megnyitottak az első tanítónőképző intézetek is. A kiegyezést követően előbb az elemi, majd közép-, végül a felső szintű közoktatás újabb és újabb törvényi szabályozása révén egyre inkább megnyitottak az iskolai rendszerű oktatás lehetőségei a nők előtt is.

A dolgozatban célszerűnek látjuk a.) egy-egy jelentős női teoretikus vagy művelődésszervező nézeteinek és/vagy tevékenységének bemutatását, b.) az alsó-, közép- és felsőfokú nőoktatás egyikének, c.) a jelentősebb nőnevelő intézetek programjának és történetének, d.) a nőoktatásról folytatott viták bemutatását.

Szakirodalom:

- Pukánszky Béla: Nőnevelés Magyarországon, a 19. században
In: A nőnevelés története, Gondolat Kiadó, Budapest, 2013. 101-132. oldal
http://www.pukanszky.hu/eloadasok/ELTE_PhD_A%20noneveles%20tortenete/Sagedanyagok/03_Pukanszky_Noneveles_vegso.pdf
- Szívós Andrea: Adalékok a magyarországi nőnevelés és női művelődés történetéhez (1850-1888)
In: Kéri Katalin (szerk.): Ezerszínű világ tanulmánykötet Pécs, 2000. 133-147. oldal
<http://mek.niif.hu/01800/01887/html/ezersz15.htm>

3. Könnyűzenei élet és kultúra lakóhelyemen az 1960-1980-as években

A pályamű elsődleges feladata, hogy a szerző bemutassa lakóhelyének (egy adott településnek) a könnyűzenei életét a múlt század hatvanas, hetvenes, illetve nyolcvanas évtizedeiben. A témakörön belül választható egy konkrét intézmény (művelődési ház, klub, szórakozóhely) szerepének vagy egyes zenei irányzatok, együttesek (helyi) hatásának (rajongótáborának) a bemutatása.

A rendelkezésre álló történeti feldolgozások, visszaemlékezések, illetve a közgyűjtemények anyagai mellett a pályairók figyelmébe ajánljuk a korszak (ma már közkönyvtárakban on-line módon is elérhető: <https://adtplus.arcanum.hu/hu/>) ifjúsági sajtóját, a korabeli magazinokat.

A tanulmány értékét növeli, ha az adott könnyűzenei jelenséget sikerül szélesebb kontextusban bemutatni, rámutatva azokra a politikai, társadalmi, technikai, szellemi tényezőkre, amelyek az adott kulturális közeget meghatározták. Az elemzés kitérhet arra is, hogy szélesebb (országos, globális) nézőpontból milyen tipikus vagy atipikus ismertetőjegyekkel rendelkezett az adott település, intézmény, szubkultúra könnyűzenei világa.

Szakirodalom:

- Csatári Bence: 1968 jelentősége az MSZMP könnyűzenei politikájában
http://www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2018_2_csatari.pdf
- Szőnyi Tamás: Miheztartás végett – Hogyan készült a pártállami kultúrpolitika 1981-ben a popzenei élet kordában tartására
<http://www.archivnet.hu/miheztartas-vegett-hogyan-keszult-a-partallami-kulturpolitika-1981-ben-a-popzenei-élet-kordaban>
- Rácz József – Tóth Eszter Zsófia: A hippik és az ifjúsági szubkultúrák a szocialista időszakban – Csörsz István emlékére
<http://www.archivnet.hu/a-hippik-es-az-ifjusagi-szubkulturak-a-szocialista-idoszakban-csorsz-istvan-emlekere>
- Csatári Bence: Köpeczi Béla 1986-os jelentése a hazai könnyűzenei élet helyzetéről
<http://www.archivnet.hu/kopeczi-bela-1986-os-jelentese-a-hazai-konnyuzenei-élet-helyzeterol>

Harmadik forduló (döntő)

- Szóbeli (elérhető pontszám 60 pont).
 - A pályamunka megvédése (elérhető pontszám 20 pont).
 - A tanuló adott évfolyamának kétszintű érettségi kompetenciakövetelményeire épülő gondolkodtató kérdések. A rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 1711-1920-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói az 1914-től napjainkig terjedő időszakra vonatkozóan kaphatnak feladatokat. A versenyzők egy témát és egy tétellapot húznak, melyen a feldolgozást segítő források szerepelnek. Rövid felkészülési időt követően a versenyzők a bizottság előtt ismertetik a téma kidolgozásának vázlatát (kb. 5-8 perc), majd a téma értelmezéséhez kapcsolódó, a bizottság által feltett gondolkodtató, problémamegoldó kérdésekre válaszolnak (kb. 3-5 perc). (elérhető pontszám 40 pont).

A verseny szervezése

Az első forduló időpontja: 2019. november 4. (hétfő) 14 óra

- A fordulót az iskolák bonyolítják le.
- A dolgozatok első részét a szaktanárok (szaktanári munkaközösségek) értékelik központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- A dolgozatok közül csak azokat kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni), amelyeknek a középiskolai tananyagra vonatkozó része legalább 75%-os (minimum 52,5 pont) eredményű. Az általános részben foglaltaknak megfelelően, a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett dolgozatokat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.
- A beküldött dolgozatok közül az általános részben foglaltaknak megfelelően a legjobbak második részének (a szakirodalomra vonatkozó feladatoknak) az értékelését, illetve az első rész felüljavítását a versenybizottság végzi a központi javítási-értékelési útmutató alapján, és meghatározza a továbbjutás ponthatárát.
- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) legkésőbb **2019. november 27-éig** értesíti az iskolákat az eredményekről.

A második forduló első részének időpontja: 2019. december 10. (kedd) 10 óra

- A fordulót az Oktatási Hivatal szervezi.
- A dolgozatokat a versenybizottság értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2020. január 10-éig** értesíti az iskolákat a második forduló első részének eredményeiről, és azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni) **2020. február 13-áig**, akiknek a feladatlapja elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot. Az általános részben foglaltaknak megfelelően a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett pályamunkákat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.
- A versenybizottság a fenti pontszámot úgy határozza meg, hogy a második forduló feladatlapjának megoldásában az adott pontszámnál több pontszámot elérő versenyzők száma nem érheti el a hatvanat.

A második forduló második részében a pályamunkák felterjesztésének (kézbesítésének vagy postára adásának) határideje: 2020. február 13.(csütörtök)

- A versenybizottság értékeli a beküldött pályamunkákat, és az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2020. március 17-éig** értesíti az iskolákat az eredményekről.
- A versenybizottság a második forduló feladatlapjának és a pályamunkának az összesített pontszáma alapján – a lehetséges létszámhatáron belül, szigorú szakmai szempontok szerint – választja ki a döntőbe jutó versenyzőket. Pontazonosság esetén a pályamunka pontszáma dönt a továbbjutásról.

A harmadik forduló (döntő) időpontja: 2020. április 6. (hétfő)

- A döntőt az Oktatási Hivatal szervezi az általa kijelölt helyszínen.

- A verseny végeredményét a második és a harmadik fordulóban elért eredmények összesítése alapján kialakult sorrend adja. Pontazonosság esetén a döntő (szóbeli) forduló eredménye határozza meg a helyezést.